

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання вченої ради
КНЗ КОР «КОІПОПК»
від _____ № _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КНЗ КОР «КОІПОПК»
від _____ № _____

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ
ВЧИТЕЛІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 року № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Освітня програма також враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність учителя (викладача) української мови і літератури, та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Сучасний учитель (викладач) української мови і літератури закладу освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Мета освітньої програми: професійний розвиток учителя (викладача) зарубіжної літератури відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р., та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

Основні завдання:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів (викладачів) зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти;
- поглибити й розширити знання вчителів (викладачів) зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти з теорії і практики навчання, що забезпечуватиме якісні зміни в організації освітнього процесу та створити передумову для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів (викладачів) зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти;
- удосконалити вміння вчителів (викладачів) зарубіжної літератури ЗЗСО відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання із фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем може бути зміненою, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми в залежності від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої програми може бути реалізованою через лекції / відеолекції/ вебінари / відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми / навчальні тренінги / семінари / майстеркласи тощо.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- **для очного навчання:** мультимедійний проєктор; ноутбук, фліпчарт, персональні комп'ютери, навчальні матеріали, інтерактивна дошка, сучасне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення для інтерактивної дошки; швидкісний Інтернет-канал для використання під час занять відповідних онлайн-ресурсів;
- **для дистанційного навчання:** комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного Інтернету, дистанційна платформа суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти, зокрема мовно-літературній освітній галузі;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері базової середньої освіти;
- сутності Концепції Нової української школи;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту повної загальної середньої освіти;
- структури та змісту типової освітньої програми та освітньої програми закладу освіти, типового навчального плану та робочого навчального плану, модельної навчальної програми та навчальної програми;
- планування освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти з урахуванням використання сучасних методів і прийомів розвитку загальних і предметних компетентностей;
- академічної свободи вчителя (викладача) в організації освітнього процесу з упровадженням НУШ: креативних прийомів, інноваційних інструментів, дієвих методик.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства та з акцентом на актуальні питання розвитку та реалізації предметів мовно-літературної освітньої галузі;
- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту базової середньої освіти, типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (освітніх програм, укладених науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку), модельних навчальних програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб;
- формувати в учнів ключові та предметні компетентності, комунікативні навички та критичне мислення, а також наскрізні вміння;
- використовувати модельну навчальну програму для розроблення власної навчальної програми;
- впроваджувати інтерактивні методи й техніки для розвитку та формування компетентностей учнів;
- ефективно взаємодіяти й співпрацювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі всіх учнів;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, українська національна ідентичність, готовність стати на захист України, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Розробник програми	Химера Н. В. , методист відділу української мови і літератури, зарубіжної літератури Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
Найменування програми	Освітня програма підвищення фахової кваліфікації вчителів зарубіжної літератури
Мета програми	Підвищення рівня професійної компетентності вчителів зарубіжної літератури з урахуванням основних напрямів державної політики у галузі мовно-літературної освіти, запитів суспільства, освітніх потреб споживачів освітніх послуг та забезпечення якості освіти
Напрямок підвищення кваліфікації	Розвиток професійних компетентностей педагогів (знання нормативно-правової бази, навчального предмета, фахових методик, технологій)
Форма підвищення кваліфікації	Інституційна (денна, очно-заочна, вечірня)
Обсяг програми	Денна: 4 кредити ЄКТС / 120 год (72 год – аудиторні, 48 год – керована самостійна робота) Очно-заочна: 4 кредити ЄКТС / 120 год (48 год – аудиторні, 72 год – керована самостійна робота)
Результати навчання (перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться / набуватимуться)	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна компетентність (А1.1, А1.2, А1.3, А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); Б1 Психологічна компетентність (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3); Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4, В2.5); В3 Просектувальна компетентність (В3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)
Строки виконання програми	2024, 2025 роки
Місце виконання програми	Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» 09107, м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 37
Вартість / безоплатність	Освітні послуги для слухачів надаються безоплатно

<i>надання освітньої послуги</i>	
<i>Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації</i>	Свідчення про підвищення кваліфікації
<i>Очікувані результати</i>	Удосконалення загальних та професійних компетентностей учителя (викладача) на уроках зарубіжної літератури.
<i>Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті</i>	сайт: https://www.kristti.com.ua/

Зміст програми

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні		
			Лекції	Семінари	Практичні
Модуль І. Філософія освіти ХХІ століття		4	2	—	2
Модуль ІІ. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти		10	4	—	6
Модуль ІІІ. Зміст та технології мовно-літературної освіти		48	8	-	40
Інваріантна частина		34			
3.1. Оновлення змісту мовно-літературної освіти на основі Держстандарту базової середньої освіти		4	—	—	4
3.1.1	Стандарт базової середньої освіти: структура, мета, завдання, реалізація у мовно-літературній галузі	4	2	—	2
3.1.2	Путівник вчителя-філолога: нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти	2			2
3.1.3	Мовно-літературна освітня галузь: компетентнісний потенціал предмета «Зарубіжна література», вимоги та реалізація в результатах навчання	4	2		2
3.1.4	Реалізація компетентнісного підходу в процесі вивчення шкільного курсу «Зарубіжної літератури»	2	—	—	2
	Культурна та комунікативна компетентності у професійному розвитку вчителя Нової української школи	2			2
3.2. Оцінювання процесу та результатів навчання учнів на заняттях із зарубіжної літератури		4	2	—	6
3.2.1	Використання цифрових технологій в освітньому процесі (електронні журнали, сучасні методи збору інформації)	4	2		2
3.2.2	Формувальне та підсумкове оцінювання в системі навчання учнів	4	-	-	4
3.2.3	Справедливе оцінювання як компонент академічної доброчесності в освітньому процесі	2	2	—	—
3.3. Новизна методичних завдань предмета «Зарубіжна література»		20	8	4	8
3.3.1	Архітектура сучасного уроку (компетентнісно орієнтованого): вимоги до обов’язкових результатів навчання учнів	2	2		
3.3.2	Моделювання та аналіз сучасного уроку зарубіжної літератури	4		2	2

3.3.3	Інноваційний інструментарій учителя-словесника	2	2		
3.3.4	Візуалізація навчального матеріалу на уроках зарубіжної літератури	2			2
3.3.5	Наскрізнi змістові лінії у вивченні зарубіжної літератури: практичний аспект	4	2		2
3.3.6	Рефлексія, цінування, оцінювання на компетентісно орієнтованому уроці	2	2		
3.3.7	Біоадекватна освіта: концепція, технологія, методика (впровадження в освітній процес інноваційних ідей, які забезпечують якісні зміни в освіті) практичний аспект	2			2
<i>Варіативна частина</i>		12	–	2	12
3.3.1	Електронні платформи та сервіси для організації продуктивного навчання учнів	4	2	–	2
3.3.2	Ключові засади профстандарту: особистісний і професійний виміри	2	–	–	2
3.3.3	Спецкурс «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу»	4	–	–	4
Спецкурси (спецпрактикуми) за вибором		8	–	–	6
Модуль IV. Діагностико-аналітичний модуль		14	2	6	6
4.1	Настановче заняття. Вхідне діагностування	4	–	2	2
4.2	Рекомендації щодо написання (складання) курсового проєкту	2	2		
4.3	Тематична дискусія: «Актуальність питання реалізації профстандарту: особистісний і професійний виміри. Вплив педагога на якість надання освітніх послуг»	4		4	
4.4.	Вихідне діагностування	2	–	–	2
Усього		120	40	20	60

Модуль I. Філософія освіти XXI століття

Тема 1.1. Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій

Ідея природовідповідності у філософських поглядах античних вчених. Суть світоглядної концепції природовідповідності за Я.Коменським та її прояв у його педагогічних ідеях.

Вікова періодизація за Аристотелем, Я.Коменським, Ж.-Ж.Руссо

Природовідповідність як філософський принцип панпедії (всезагальної мудрості) Я.А. Коменського.

Використання ідеї природовідповідності у біоніці.

Ідея природовідповідності в педагогічних інноваціях Г.С. Сковороди ("сродність" праці) та М. Монтесорі (урахування сензитивних періодів у розвитку дитини).

Вплив цього принципу на виникнення педагогічних інновацій в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Національна мовна політика в Україні

Мовна ситуація в Україні. Мова українського народу і державна мова в Україні. Цілі і пріоритетні напрямки державної мовної політики. Стан сучасного мовного законодавства України, статус української мови як державної. Історія української мови, особливості її розвитку та становлення. Історія українського правопису. Новий український правопис: за і проти. Двомовність на теренах української держави. Рекомендації щодо мовної політики. Функції та роль мови у сучасному суспільстві. Естетика мови та поняття її милозвучності, благозвучності, евфонії.

Очікувані результати за модулем 1

Знання й розуміння:

- сутності людського капіталу та його впливу на соціально-економічний розвиток;
- ролі освіти у формуванні кваліфікаційного потенціалу суспільства та індивідуального розвитку кожної особистості;
- впливу освіти на здоров'я, економічний розвиток, соціальну стабільність та культурні процеси;

- суті наступних методологічних принципів виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності;
- способів забезпечення якості іншомовної освіти та рівного доступу до неї;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів іноземної мови;
- сутності української національної ідеї;
- ролі духовно-морального фактору та духовної свідомості в справі становлення національної ідентичності, мотивації багатьох поколінь українців до захисту своєї України.

Уміння:

- аналізувати взаємозв'язок між рівнем освіти нації та її економічними показниками;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та соціокультурних вимог;
- використовувати нові досягнення в психології чи фізіології для поліпшення результативності роботи.
- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;
- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання й навчання в закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови;
- чітко і переконливо висловлювати думки про історичні аспекти національної ідентичності та ефективно обмінюватися інформацією з іншими.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх шарів суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів та технологій у освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства та самореалізації особистості;
- усвідомлення власної ролі у формуванні та розвитку людського капіталу як ключового чинника сталого розвитку суспільства;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі при виникненні нових наукових знань у психології, фізіології, антропології;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- постійне вдосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до вивчення іноземних мов;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, але при цьому відкритість для самокритики й вільність від націоналістичних уявлень.

Модуль II. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти

Тема 2.1. Стандарт базової середньої освіти: структура, мета, завдання, реалізація у мовно-літературній галузі

Структура Державного стандарту базової середньої освіти. Ціннісні орієнтири базової середньої освіти. Освітні галузі. Мета та компетентнісний потенціал освітніх галузей, що забезпечують формування всіх ключових компетентностей. Загальні результати навчання. Конкретні результати навчання. Орієнтири для оцінювання. Забезпечення наступності в базовій середній освіті. Інтеграція освітніх галузей.

Тема 2.2. Ключові засади професійного стандарту: особистісний і професійний виміри

Виклики сучасного суспільства системі освіти. Основні принципи освіти XXI століття. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку

життєвих навичок – ключових компетентностей. Учитель – агент змін: коуч, фасилітатор, тьютор, модератор в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Вимоги до педагога Нової української школи.

Нормативно-правове забезпечення безперервного професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник закладу освіти». Визначення індивідуальних професійних запитів. Формувального індивідуального плану професійного розвитку.

Основні ідеї та принципи НУШ. Аналіз впливу освітньої реформи НУШ на зміни в педагогічній практиці. Ключові аспекти професійного розвитку в умовах НУШ. Роль педагога у процесі реформування освіти. Визначення інструментів та методів професійного розвитку педагогів. Перспективи професійного розвитку вчителів в контексті НУШ.

Тема 2.3. Стратегія і практика краєзнавчих досліджень як засобу національно-патріотичного та духовного виховання школярів

Історія України є найбільш репресованим, а тому найменш вивченим предметом вітчизняного шкільного розкладу. Відтак, вона потребує якомога більше наукових розвідок як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Звісно, що ніхто не очікує капітальних наукових монографій від шкільного історика. Втім, є галузі місцевої історії (шкільна історія, історичний розвиток населеного пункту), котрі можуть вважатися прерогативою саме педагога-історика. І в даному випадку практична професійна діяльність виступатиме вагомим показником підвищення фахової кваліфікації.

Тема 2.4. Педагогічні погляди українського народу на виховання, роль народної педагогіки в розбудові національної школи

У лекції висвітленні погляди народної педагогіки на роль формування особистості. Розкрито етапи розвитку народної педагогіки та набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури суспільних взаємин, формування у молоді розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової культури.

Розглянуто ідеальний варіант сучасної педагогіки, що базується на інтеграції народної педагогіки, етнопедагогіки та педагогічної науки загалом, а також передової практики навчання й виховання дітей у сім'ї. Надано приклади використання накопиченого українським народом досвіду у вихованні підростаючого покоління. Наголошено, що актуальним є зараз виховання повноцінної, національно свідомої особистості з почуттям власної гідності, з високими моральними якостями, яка вивчає національні ідеали, традиції, звичаї, обряди українського народу.

Відмічено, що нові вимоги, які ставить сучасне суспільство перед школою, зобов'язують учителів вивчати педагогічну спадщину, втілюючи в загальну практику провідні ідеї народної педагогіки.

2.2. Спецкурси (спецпрактикуми) за вибором

2.2.1. Спецкурс «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу» Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти

Розкриття питання безпечного освітнього середовища. Визначення негативних явищ серед учнівської молоді. Розгляд способів забезпечення безпечного освітнього середовища в закладі освіти.

2.2.2. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу засобами музикотерапії

Поняття психічного, психологічного і ментального здоров'я. Музична діяльність як основа музикотерапії. Види музикотерапії. Можливості музикотерапії у профілактиці професійного вигорання, забезпеченні емоційної стабільності, психосоціальної стійкості. Саморегуляція емоційних станів засобами музикотерапії. Музикотерапія як ресурс формування психокультури особистості. Техніки, вправи для відновлення ментального здоров'я,

Очікувані результати за інваріантною складовою модуля 2

Знання й розуміння:

- основних принципів та підходів до побудови індивідуальної програми професійного розвитку вчителя;
- складових професійної компетентності педагога;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в контексті НУШ;
- взаємозв'язку між основними принципами Нової української школи та потребами сучасного суспільства;
- ролі педагога як каталізатора особистісного розвитку учня в умовах нової парадигми освіти;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;
- сутності критеріїв та індикаторів в оцінюванні якості педагогічної діяльності;
- взаємозв'язку між виконанням критеріїв та досягненням освітніх цілей та завдань;
- сучасних тенденцій розвитку освіти.

Уміння:

- аналізувати власний досвід, навички та потреби для визначення пріоритетів у професійному розвитку;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- застосовувати психологічні методи та техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки та самостійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- планувати свій професійний розвиток, враховуючи вимоги НУШ та потреби власної педагогічної практики;
- упроваджувати засоби самовдосконалення та підвищення кваліфікації для постійного професійного зростання;
- аналізувати педагогічну діяльність із використанням різних критеріїв та індикаторів якості освіти;
- організовувати освітній процес відповідно до компетентнісного підходу.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до постійного вдосконалення своєї професійної компетентності;
- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість і адаптивність;
- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності;
- здатність об'єктивно оцінювати власну педагогічну діяльність та готовність до безперервного професійного розвитку;
- важливість власного професійного розвитку для реалізації освітніх стандартів;
- готовність до впровадження нових підходів та технологій у роботу на основі результатів оцінювання.

Модуль III. Зміст та технології мовно-літературної освіти

3.1.1. Путівник вчителя-філолога: нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти

Презентація (розгляд і аналіз) модельних навчальних програм, підручників предметів мовно-літературної освітньої галузі. Про зв'язок Держаного стандарту з модельними навчальними програмами предметів мовно-літературної освітньої галузі в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти, навчальними програмами, підручниками.

Рекомендації щодо роботи вчителя над навчальними програмами. Ознайомлення із специфікою архітектури уроку НУШ.

Про забезпечення наступності в базовій середній освіті. Орієнтири для оцінювання навчальних досягнень учнівства.

3.1.2. Мовно-літературна освітня галузь: компетентнісний потенціал предмета

«Зарубіжна література», вимоги та реалізація в результатах навчання

Компетентісно зорієнтований підхід як один із ключових стимулюючих факторів для розвитку компетенцій здобувачів освіти при вивченні зарубіжної літератури. Модель сучасного компетентісно зорієнтованого уроку зарубіжної літератури в умовах профільного навчання. Традиційні та інноваційні підходи, форми і прийоми. Реалізація наскрізних змістових ліній у курсі зарубіжної літератури через практикоорієнтовані (компетентісно орієнтовані, компетентісні) завдання. Особливості оцінювання.

Мета і завдання формування в учнів ціннісно-сміслових орієнтирів. Гуманістичний потенціал курсу зарубіжної літератури як один із шляхів їх реалізації. Складові орієнтовної моделі ціннісної матриці: морально-етичні цінності, соціально-правові, особистісно-зорієнтовані. Використання компетентісно орієнтованих завдань, спрямованих на формування ціннісних орієнтирів на уроках зарубіжної літератури. Усвідомлення й осмислення учнями цінностей, відображених у художніх творах, через аналіз і інтерпретацію художнього тексту. Оптимальні форми, методи й прийоми з опорою на ціннісний потенціал твору, завдання і вправи творчого характеру, спрямовані на трансформацію авторського тексту. Творчі проекти здобувачів освіти як аргументована презентація світоглядної (моральної) позиції, ціннісного ставлення та судження.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти. Стратегія формування освітньої мотивації суб'єкта учня. Становлення цілеспрямованої мотиваційної активності суб'єкта учіння. Ефективний план уроку (основи тайм-менеджменту, чіткі та зрозумілі інструкції, елементи кінезіології). Конструювання освітнього контенту з огляду на «кліпове» мислення учнів.

Сучасні підходи до організації інтегрованого навчання. Основні характеристики інтегрованого підходу. Діяльнісний підхід та інтеграція. Критерії відбору та складання завдань інтегрованого характеру. Особливості проведення інтегрованого уроку в умовах онлайн-навчання.

3.1.3. Реалізація компетентісного підходу у процесі вивчення шкільного курсу «Зарубіжної літератури»

Ключові компетентності як важливий чинник формування особистості. Сутнісні ознаки компетентностей. Формування та розвиток ключових компетентностей. Наскрізні вміння як основа для формування компетентностей. Дидактична гра як ефективний метод формування компетентностей. Розвиток когнітивних здібностей учнів засобами гри. Класифікація дидактичних ігор. Критерії відбору матеріалів для дидактичної гри. Діяльнісний підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі методи, форми, прийоми навчання. Основні характеристики діяльнісного підходу. Способи реалізації діяльнісного підходу в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання.

3.1. Оновлення змісту мовно-літературної освіти на основі Держстандарту базової середньої освіти

3.1.4. Спецкурс «Візуалізація навчального матеріалу на уроках літератури

Технології візуалізації навчального матеріалу в освіті дітей. Візуалізація – це створення та представлення графічного образу текстової чи математичної інформації, що робить її наочною, а отже, зручнішою для аналізу та осмислення. Актуальність теми. Обговорення взаємозв'язку візуалізації та розвитку критичного мислення здобувачів освіти у процесі аналізу та інтерпретації художніх та інших текстів. Про технології візуалізації у світових дослідженнях.

Візуалізація – унаочнення, створення умов для візуального спостереження. Візуалізація – це створення та представлення графічного образу текстової чи математичної інформації, що робить її наочною, а отже, зручнішою для аналізу та осмислення. Зв'язок між візуалізацією і розвитком критичного мислення учнів.

Добірка прийомів візуалізації навчальної інформації, які допоможуть зробити процес навчання осмислішим, а урок – цікавішим. Обговорення питань. – Чи знаєте ви, інформацію якого типу представлення ви краще запам'ятовуєте – текстову, графічну чи

звукову? – Чому надають перевагу ваші учні? (Спеціалісти стверджують, що більшість людей якнайкраще сприймає саме візуальну інформацію – вона швидше систематизується, а кольорові образи завдяки включенню емоційної складової ліпше сприймаються).

Очікувані результати

Знання і розуміння:

- мети та завдань використання візуалізації у процесі вивчення зарубіжної літератури;
- інструментів практичного застосування у процесі навчання в загальноосвітніх навчальних закладах;
- прийомів візуалізації (текстова, графічна, звукова) навчального матеріалу як універсального інструменту аналізу та інтерпретації художнього тексту.

Уміння:

- використовувати форми, прийоми, засоби візуалізації навчального матеріалу на уроках літератури;
- використовувати форми педагогіки партнерства;
- мотивувати активне використання візуалізації, враховуючи «PRO» І «CONTRA»;
- використовувати візуалізацію на всіх етапах уроку літератури;
- самостійно створювати візуалізації навчального матеріалу, що допоможе зробити процес навчання осмисленішим, а урок – цікавішим;
- створення умов для виготовлення матеріалів учнями до занять з метою візуального спостереження та представлення своїх робіт.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- шанобливе ставлення до краси, творчості, повага до творчої особистості, людської праці;
- усвідомлення професійної ідентичності
- усвідомлення необхідності постійного проф і учителя НУШ;
- професійна мобільність та гнучкість;есійного розвитку;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін.

3.1.5. Спецкурс «Біоадекватна освіта: концепція, технологія, методика (впровадження в освітній процес інноваційних ідей, які забезпечують якісні зміни в освіті) практичний аспект»

Сутність і принципи біоадекватної методики ноосферної освіти.

Сенс біоадекватної методики викладання – однієї з інноваційних моделей системи освіти, підґрунтям якої є генетична єдність: «Творець – Світ – Природа – Людина – Суспільство».

Етапи сприйняття людиною інформації (алгоритм за Ж.Піаже Особливості архітектури (структури) уроку: існування двох типів мислення та вплив їх на успіхи учнів в освітньому процесі та збереження їхнього здоров'я.

Біоадекватна технологія як умова здоров'язбереження. Метою ноосферної освіти є формування психологічного здоров'я дитини (стресостійкість, гармонія та духовність), мотивація екологічно здорового типу мислення, заснованого на свідомому сукупному володінні логічним (лівопівкульним) та образним (правопівкульним) мисленням. Саме двопівкульний тип мислення може дати людині цілісну картину світу. Практична робота з інструментарієм біоадекватних методик. Про біоадекватну методику викладання як ту, що додає здоров'язбережувальну спрямованість освітнього процесу сучасних закладів освіти.

Очікувані результати

Знання і розуміння:

- мети ноосферної освіти, сутності, принципів, структури (архітектури) уроків біоадекватної методики ноосферної освіти як тієї, що додає здоров'язбережувальну спрямованість освітньому процесу в сучасних закладах освіти;
- інструментів практичного застосування біоадекватної методики у процесі навчання в загальноосвітніх навчальних закладах;
- прийомів мотивації екологічно здорового типу мислення, заснованого на свідомому сукупному володінні логічним (лівопівкульним) та образним (правопівкульним) мисленням.

Уміння:

- взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу;
- використовувати форми педагогіки партнерства;
- мотивувати навчатися впродовж життя в професійній сфері за допомогою біоадекватних технологій;
- розробити стратегії забезпечення здоров'язбережувального змісту освітнього процесу для власної педагогічної діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність, культурне різноманіття;
- усвідомлення професійної ідентичності учителя НУШ;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін.

3.2. Оцінювання процесу та результатів навчання учнів на заняттях із зарубіжної літератури

3.2.1. Формувальне та підсумкове оцінювання в системі навчання учнів

Принципи оцінювання. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення. Функції та форми оцінювання. Об'єкти оцінювання: ключові компетентності, наскрізні вміння, результати навчання. Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне), державна підсумкова атестація. Критерії та шкали (підходи) оцінювання. Орієнтовна рамка оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти. Свідомість досягнень. Поточне й підсумкове оцінювання. Таксономія навчальних цілей.

3.2.2. Використання цифрових технологій в освітньому процесі (електронні журнали, сучасні методи збору інформації)

Поняття «критерії оцінювання» та «індикатори якості педагогічної діяльності», їх взаємозв'язок та значення у педагогічній практиці. Розгляд основних видів критеріїв якості педагогічної діяльності відповідно до вимог «Абетки для директора». Пояснення та приклади індикаторів, що відображають кожен із цих критеріїв. Практика оцінювання та самооцінювання педагогічної діяльності. Застосування критеріїв та індикаторів педагогічної діяльності до підготовки до проходження сертифікації та атестації.

Очікувані результати

Знання й розуміння:

- вітчизняного та міжнародного нормативно-правового забезпечення цифровізації суспільства та освіти;
- особливостей та відмінностей організації освітнього процесу в умовах відкритої освіти за допомогою дистанційних платформ;
- ознак кібератак, онлайн-злочинів, методів захисту від них; правових та етичних норм використання цифрових технологій та сервісів; основних правил безпечної поведінки в мережі Інтернет;

- класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів, наявних національних та регіональних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Уміння:

- використовувати цифрове освітнє середовище для навчання, моніторингу та контролю його якості, залучати до розбудови цифрового освітнього середовища зацікавлених осіб та організації;
- відрізнати довірені інформаційні джерела від шахрайських, розпізнавати маніпулятивні впливи, що здійснюються через глобальну мережу інтернет та засоби масової інформації;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, упорядковувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей та їхніх потреб;
- використовувати електронні (цифрові) освітні ресурси та сервіси для забезпечення ефективного управління освітнім процесом, взаємодії між учасниками освітнього процесу, підтримки активного та інтерактивного навчання, корекції та адаптації освітнього процесу відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти;
- використовувати професійні онлайн-спільноти для професійного розвитку та реалізації професійних ідей та проєктів, а також цифрові інструменти для професійного спілкування.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, розуміння правових та етичних аспектів, пов'язаних із використанням цифрових технологій;
- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері за допомогою цифрових технологій та електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- мотивація до проєктування, створення, поширення нових електронних (цифрових) освітніх ресурсів для власної педагогічної діяльності.

3.3. Організація освітнього процесу

3.3.1. Архітектура сучасного уроку (компетентісно орієнтованого): вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів

Підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі методи, форми, прийоми навчання. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок. Сучасні підходи до навчання в НУШ: діяльнісний, інтегрований, ціннісний тощо, їх інструменти реалізації в педагогічній діяльності. Дидактичні принципи навчання учнів у НУШ. Результати моніторингових досліджень реформування «Нова українська школа».

Поняття про сталий розвиток. Освіта для сталого розвитку. Методи і форми роботи на уроці. Структура вправи із зарубіжної літератури, спрямованої на інтеграцію ідей сталого розвитку. Підручник як орієнтир логічного розгортання процесу навчання відповідно до мети і змісту освітнього процесу. Освітня, розвивальна, виховна й дослідницька функції підручника. Розроблення та аналіз завдань компетентнісного характеру.

3.3.2. Інноваційний інструментарій учителя-словесника

Інноваційні методи викладання – важливий фактор розвитку освіти й одна з умов підвищення ефективності навчання. Особливості використання інноваційних методик в умовах дистанційного навчання. Взаємодія інноваційних технологій із традиційними формами та методами викладання. Можливості, переваги та виклики створення цифрового освітнього середовища. Відповідальна й безпечна поведінка в цифровому просторі. Освітні можливості змішаного навчання. Цифрові інструменти для оцінювання, зворотного зв'язку та рефлексії навчання.

3.3.3. Наскрізнi змістові лінії у вивченні зарубіжної літератури: практичний аспект

Про змістові лінії літературного компонента Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: *емоційно-ціннісну, літературознавчу, культурологічну, компаративну*, які є складовою наскрізних ліній.

Наскрізнi освітні лінії – один із головних пріоритетів сучасної освіти. Це соціально

значимі надпредметні теми, які є інструментом формування у школярів уявлення про суспільство в цілому. Також вони допомагають розвивати здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях, формувати світогляд. Які інструменти розвитку наскрізних умінь обрати? Це цілком залежить від учителя та від завдань, які він ставить перед собою. У будь-якому разі головне завдання – продемонструвати дітям, наскільки важливо (а також цікаво!) не просто отримувати знання, а й використовувати їх на практиці.

Українська і зарубіжна література як навчальні предмети мають значний потенціал для реалізації наскрізних змістових ліній в освітньому процесі. Упровадження наскрізних ліній у навчальний предмет передбачає розв'язання завдань реального змісту, виконання міжпредметних навчальних проєктів, роботу з різними джерелами інформації.

Головним їх спрямуванням є реалізація наскрізних змістових ліній у процесі вивчення української та зарубіжної літератури на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів до навчання.

3.3.4. Рефлексія, цінування, оцінювання на компетентнісно орієнтованому уроці

В епоху інформаційних технологій величезне значення набувають практичні навички. У цьому контексті актуальною стає проблема оцінювання практичних навичок учнів на уроці. Класифікація прийомів рефлексії. Роль учителя в організації рефлексії.

Рефлексія – один із способів визначення успішності розвитку практичних навичок учнів на уроці. Вона формує здатність до самоаналізу та самовдосконалення. Освітній процес, який включає рефлексію, стає більш ефективним і цікавим, адже учні стають активними учасниками, а не просто спостерігачами.

Рефлексія як складова сучасного уроку літератури, процес, під час якого учні аналізують свої дії, думки та почуття. Цей процес дозволяє учням розуміти, що вони роблять правильно, що потрібно покращити, а також визначати свої успіхи та досягнення. Рефлексія є важливою частиною процесу навчання, яка допомагає учням зрозуміти свої сильні та слабкі місця.

Поняття рефлексії: її сутність, функції та форми. Механізми педагогічної рефлексії. Рефлексія як етапу сучасного уроку (її значення та роль у педагогічній діяльності вчителя, засоби педагогічної рефлексії. Поняття та механізми педагогічної рефлексії. Створення рефлексивного середовища. Значення рефлексії в педагогічній діяльності. Рефлексія на різних етапах уроку. Засоби педагогічної рефлексії. Система методів, оптимальних для активізації інтелектуальної, емоційної, фізичної рефлексії учнів.

Рефлексія і професійний саморозвиток в умовах соціокультурного запиту. Сутність і структура рефлексивної компетентності педагога. Система методів, оптимальних для активізації професійної рефлексії педагога.

Очікувані результати

Знання і розуміння:

- сутності поняття рефлексії;
- методики організації етапу рефлексії;
- класифікації прийомів рефлексії та практичного їх застосування у процесі навчання;
- інструментарію для самоперевірки та взаємоперевірки;
- прийомів організації проєктного навчання і рефлексії командної роботи;
- взаємозв'язок рефлексії та побудови індивідуального маршруту учня.

Уміння:

- обирати найдоцільніші форми, методи організації навчання з метою активізації пізнавальної діяльності учнів / учениць;
- створювати комфортні умови навчання, за яких учень / учениця відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність;
- постійно активно взаємодіяти з учнями / ученицями.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;

- шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність, культурне різноманіття.
- усвідомлення професійної ідентичності вчителя НУШ;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність;
- педагогіка партнерства.

3.4. Інформаційно-комунікаційні компетентність педагога

3.4.1. STEM освіта – світовий освітній тренд. Конструювання уроків інтегрованого курсу за STEM-технологією.

Оскільки художній текст є сам по собі інтегральною цілістю, що поєднує різні аспекти людського буття, він дозволяє залучати для його кращого розуміння учнями знання з інших освітніх галузей/предметів/інтегрованих курсів. Слухачі знайомляться зі STEM як технологією навчання предметам мовно-літературної освітньої галузі та створюють проєкт для учнів 9-го класу “Історія одного портрету” (до вивчення поеми “Мазепа”).

Методи та прийоми роботи вчителя-словесника для ефективної реалізації STEM-проєктів: розробка інтердисциплінарних завдань, розвиток критичного та аналітичного мислення, організація командної роботи, підготовка учнів до участі в наукових конкурсах, олімпіадах та виставках. Значення STEM-підходу в контексті НУШ для розвитку творчих, критичних та комунікативних навичок учнів.

3.4.2. Застосування цифрових застосунків та нейромереж в професійній діяльності учителя- філолога

Поняття про ШІ. Нейромережі. Сервіси, що працюють на базі ШІ. Створення презентацій, зображень, звуку, відео, анімацій. Тема заняття розкриває можливості використання технологій штучного інтелекту (ШІ) для оптимізації та підвищення ефективності роботи педагога. Заняття спрямоване на ознайомлення з інструментами та методами ШІ, які можуть бути застосовані для автоматизації рутинних завдань, персоналізації навчання, аналізу даних та підтримки творчої діяльності вчителя.

Питання для самостійного опрацювання

1. Проєктна діяльність учнів 5 - 7 класів на уроках зарубіжної літератури
2. Впровадження інтерактивних методик і прийомів навчання на уроках зарубіжної літератури в умовах Нової української школи.
3. Реалізація наскрізних змістових ліній на уроках зарубіжної літератури в 5-7 класах.
4. Візуалізація навчального матеріалу на уроках зарубіжної літератури в основній школі.
5. Використання інтерактивних технологій на уроках зарубіжної літератури у старшій профільній школі.
6. Рефлексія – важливий етап компетентісно орієнтованого уроку літератури.
7. Використання електронних дидактичних демонстративних матеріалів на уроках зарубіжної літератури з метою формування літературної компетентності учнів
8. Використання навчальних відеоблогів для розвитку комунікативної компетентності учнів на уроках зарубіжної літератури.
9. Підвищення ефективності уроку зарубіжної літератури шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій.
10. Формування критичного мислення на уроках зарубіжної літератури у 5-7 класах.
11. Компетентісно-орієнтовані уроки зарубіжної літератури: із досвіду роботи.
12. Формування ціннісних орієнтирів і комунікативних уроках зарубіжної літератури в 5-7 класах (до прикладу на творі за навичок та вмінь здобувачів освіти в процесі

- вивчення зарубіжної літератури (на прикладі 5-11 класів, обрати в яких).
13. Використання методу проєктів у роботі вчителя зарубіжної літератури.
 14. Як підвищити читацьку грамотність учнів: визначити пріоритетні шляхи та описати із власного досвіду ефективні прийоми та форми роботи,
 15. Візуалізація навчального матеріалу на уроках зарубіжної літератури.
 16. Реалізація наскрізних змістових ліній на власним вибором).

Рекомендована література

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ : Теза, 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>.
2. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. *Директор школи*. Київ : Шкільний світ, 2018. № 23-24. С. 10–20.
3. Андрущенко О. О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2016. № 51 (104). С. 67–73.
4. Бахтіна Г. П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7>.
5. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>.
6. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3 (39). С. 103–107.
7. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Oq>.
8. Богосвятська А. І. Методичні прийоми технології розвитку критичного мислення учнів через читання та письмо. *Зарубіжна література в школах України*. 2013. № 10. С. 20–25.
9. Богосвятська А. І. Розвиток інтегративного мислення учнів засобами мистецтва художнього слова. *Зарубіжна література в школах України*. 2012. № 9. С. 19–24.
10. Богосвятська А. І. Сучасні форми і методи навчання в системі формування духовно-моральної культури учнів. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 11. С. 21–25.
11. Богосвятська А. І. Технології прилучення учнів до читання. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 4. С. 2–9.
12. Богосвятська А. І. Технологія проблемного навчання і мислення на уроках літератури. *Зарубіжна література в школах України*. 2013. № 6. С. 28–32.
13. Богосвятська А. І. Формування системного і творчого мислення на уроках літератури. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 9. С. 18–23.
14. Богосвятська А. І., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4. С. 12–17.
15. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст: навч. посіб. Тернопіль : Мальва. ОСО, 2001. 160 с.
16. Брюховецький В. С. Ліна Костенко: нарис творчості. Київ : Дніпро, 1990. 262 с.
17. Васильченко А. А. та ін. Епідеміологія. Київ : Здоров'я, 1993. 464 с.
18. Використання Kahoot у навчально-виховному процесі: вебсайт. URL: <https://bit.ly/3Vmanig>.
19. Візуалізація на уроках зарубіжної літератури: як зробити урок літератури незабутнім : збірник дидактичного матеріалу для зарубіжної літератури / за заг. ред. Н. В. Химери. Харків, 2022. 89 с.
20. Візуалізація навчального матеріалу на уроках зарубіжної літератури: посібник дидактичного матеріалу для зарубіжної літератури / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2021. 70 с.
21. Вороніна Г. Л. Трикутник партнерства: педагоги – батьки – діти . Основа, 2007. 302с.

22. Воронова С. В. Коуч-технологія для директора школи. *Управління школою*. 2018. №31–33. С. 80–94.
23. Галузьяк В. М. Рефлексія у структурі особистісно-професійної зрілості вчителя. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків : НТУ «ХПІ». 2008. №4. С. 17–25.
24. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія : Вісник НАПН України*. 2009. № 2 (63). С. 51–60.
25. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. № 3. 2008. С. 23–30.
26. Гондарева Г. В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 2. С. 260–264.
27. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Віват. 2022. 512 с.
28. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>.
29. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. *Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ*: матеріали наук.-практ. конф. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>.
30. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
31. Деякі питання організації та проведення супервізії : наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>.
32. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Вид. 3-тє, випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
33. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М. А. Скидан та ін. ; за заг. ред. М. А. Скидана. Київ : Атіка, 2007. 92 с.
34. Дубицький А. Є., Семенов І. О., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ : Здоров'я, 1993. 462 с.
35. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-уклад. Н. П. Наволокова. Харків : Основа, 2009. 176 с.
36. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.
37. Єгорова Є. В. Структура професійної ідентичності особистості: експериментальне дослідження. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України*. Київ, 2006. № 30. С. 350–360. URL: <https://rucont.ru/efd/518381>.
38. Зарубіжна література. 10 клас. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2018. 274 с.
39. Зарубіжна література. 11 клас. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2019. 282 с.
40. Зарубіжна література. 5 клас : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. колектив О. М. Ніколенко) / уклад. Н. В. Химера, О. Г. Гриценко, Л. А. Фартух. Біла Церква, 2023. 51 с.
41. Зарубіжна література. 6 клас : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. колектив О. М. Ніколенко) / уклад. Н. В. Химера, О. Г. Гриценко, Л. А. Фартух. Біла Церква, 2023. 32 с.
42. Зарубіжна література. 6 клас. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 229 с.
43. Зарубіжна література. 6 клас. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 229 с.
44. Зарубіжна література. Зошит практичних робіт для учня / учениці 5 класу для закладів загальної середньої освіти / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 68 с.
45. Зарубіжна література. Зошит практичних робіт для учня/учениці 6 класу для закладів загальної середньої освіти / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 61 с.

46. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). *Молодь і ринок*. 2021. № 9(195). С. 16–20.
47. Зеленська Л. Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : Стиль-Издат, 2021. Т. 2. С. 95–98.
48. Книш І. В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. Нові виміри духовності на початку XXI століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І. П. Мозгового. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 484–9.
49. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x> (дата звернення: 30.11.2022).
50. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>.
51. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>.
52. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258
53. Коротун О. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28). С. 117–129.
54. Костюк А. В. Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 2. С. 85–89.
55. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навч.-метод. посіб. К.: Вид-во ПП Щербатих О.В., 2011. 104 с.
56. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 423 с.
57. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144–150.
58. Макаренко В. М., Туманцова О. О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : Основа, 2008. 320 с.
59. Максименко С. Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. *Психолог*. 2005. № 1. С. 19–22.
60. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102–106.
61. Методичні матеріали до уроків зарубіжної літератури в 5 класі : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Харків : Олімп, 2022. 265 с.
62. Методичні матеріали до уроків зарубіжної літератури в 9 класі : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква : Олімп, 2017. 263 с.
63. Методичні матеріали до уроків зарубіжної літератури у 8 класі : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква : Олімп, 2016. 234 с.
64. Морзе Н., Базелюк О., Воротникова І., Дементівська Н., Захар О., Нанаєва Т., Пасічник О., Чернікова Л. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників. Ел.фахове видання *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>.
65. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. *Психологія і суспільство*. 2016. № 1. С. 961–12.
66. Паспорт художнього твору та творчого життєпису митця – один із прийомів організації навчальної діяльності учнів на сучасному уроці літератури: посібник дидактичного матеріалу для української та зарубіжної літератури в 10 класі / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2020. 68 с.
67. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання: посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.
68. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової

школи : навч.-метод. посіб. Київ : Освіта, 2020. 192 с.

69. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. Київ : АПН, 2002. 136 с.
70. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>.
71. Пучков І. Використання змішаного навчання при підготовці вчителів початкових класів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки*. 2017. № 1 (13). С. 260–264.
72. Реалізація змістових ліній на уроках зарубіжної літератури в умовах впровадження НУШ: збірник дидактичних матеріалів для уроків зарубіжної літератури / за заг. ред. Н. Химери. Біла Церква, 2020. 69 с.
73. Реалізація наскрізних змістових ліній у процесі вивчення української та зарубіжної літератури : збірник дидактичних матеріалів для уроків літератури / за заг. ред. Н. Химери. Харків, 2022. 69 с.
74. Резван О. О. Шляхи вдосконалення професійної рефлексії вчителів проєктних класів «Інтелект України». *Рідна школа*. 2016. №4. С. 65–69.
75. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / пер. з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
76. Розробки уроків позакласного читання: українська література, зарубіжна література (за новими модельними навчальними програмами): збірник проєктів уроків / за заг. ред. Н. Химери. Харків, 2022. 119 с.
77. Сак Т. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчальний курс та науково-методичний посібник Київ : СПД-ФО Парашин І., 2011. 101с. URL: <https://cutt.ly/lnUhQDL>.
78. Сучасний урок літератури – формат креативних ідей для вчителя та учня: збірник сучасного дидактичного матеріалу для вчителів української та зарубіжної літератур / за заг. ред. Н. Химери. Біла Церква, 2020. 77 с.
79. Товкало М. Залучення батьків і всієї громади до діяльності школи / Хобзей П., Шиян Р. та ін. *Освітня політика: 3 вершин і низин*. Львів: ЛОІППО, 2010. С. 139–200.
80. Українська література. 6 клас : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. М. І. Чумарна, Н. М. Пастушенко) / уклад. Н. В. Химера, О. А. Боярчук, І. М. Почерніна. Біла Церква, 2023. 32 с.
81. Українська література. 6 клас. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 295 с.
82. Українська мова. 6 клас : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. О. В. Заболотний та ін.) / уклад. Н. В. Химера, О. А. Боярчук, Т. Б. Черненко. Біла Церква, 2023. 80 с.
83. Українська мова. 6 клас. I частина. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 185 с.
84. Українська мова. 6 клас. II частина. Книга для вчителя : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Химери. Біла Церква, 2023. 238 с.
85. Формування полікультурної компетенції: практичні вправи із зарубіжної літератури для учнів 5-11 класів : збірник сучасного дидактичного матеріалу для уроків зарубіжної літератури / за заг. ред. Н. Химери. Біла Церква, 2021. 71 с.
86. Химера Н. В. Інноваційний інструментарій учителя-філолога: Робочий зошит для вчителів ЗЗСО. Біла Церква: КНЗ КОР «КОІПОПК», 2021. 85 с.
87. Зарубіжна література. 7 клас : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. колектив О. М. Ніколенко) / укл. Н. В. Химера, О. Г. Гриценко, Л. А. Фартух. Біла Церква, 2024. 31 с.

88. Методичні матеріали до уроків зарубіжної літератури в 7 класі (з мультимедійними додатками) : навчальний комплект / За заг. ред. Н.В. Химери. Біла Церква, 2024. 264 с. + мультимедійні додатки до 52 уроків.